

سیاستهای پولی و مالی و تجارت خارجی اسپانیا

مالیه، بودجه و پول: سیاست پولی

می‌گردند. در نیمه نخست دهه ۱۹۸۰ قیمت سهام پایین‌تر از قیمت‌های دسامبر سال ۱۹۷۰ قرار داشت، لیکن طی سالهای ۸۷-۱۹۸۵ به دنبال سرمایه‌گذاریهای خارجی، تحرک عمده‌ای در این بازار بوجود آمد و در سال ۱۹۸۷ فروش نساخالص (Turnover) به ۵۰۸۰ میلیارد پزوتا بالغ گردید. سپس بعد از کاهشی در سال ۱۹۸۸، مجدداً در سال ۱۹۸۹ افزایش یافت و به سطح ۴۹۴۱ میلیارد پزوتا برای کل سال

یکی از ابزارهای اصلی کنترل و تنظیم تقاضا در اسپانیا به شمار می‌رود و از طریق تغییر در نرخ ذخیره قانونی یا عملیات بازارهای پولی (با معامله بر روی اوراق خزانه کوتاه مدت) اعمال می‌گردد.

در اسپانیا چهار بورس اوراق بهادار (مادرید، بارسلون، بیل‌باو و والنسیا) وجود دارد که علی‌رغم افزایش فعالیت آنها در چند ساله اخیر، هنوز در مقایسه با استانداردهای اروپایی کوچک محسوب

ببالغ شد. هر چند این بازار ضعیف باقی مانده و عمدتاً سهام شرکت تلفن اسپانیا (Telefonica)، بانکها و واحدهای تولید برق در آن معامله می شود، لیکن شمار فزاینده ای از شرکت ها در آن وارد شده یا در صدد ورود هستند.

— سیستم مالیه عمومی دولت تا آن حد پیچیده است که گاه اختیار مخارج از دست دولت مرکزی نیز خارج می گردد. انتقالات به سایر حکومت های محلی که خود قدرت استقراض یا جمع آوری مالیات را دارند، هم اکنون بیش از نیمی از مخارج

دولت مرکزی را تشکیل می دهد. در سال ۱۹۷۷ اصلاحات عمده ای در سیستم مالی برای گسترش مآخذ مالیاتی بوجود آمد و ورود به جامعه اروپا نیز مالیات بر ارزش افزوده (VAT) را به دنبال آورد. دولت حداکثر تلاش خود را برای اصلاح سیستم مالیاتی از طریق عقلایی کردن عملیات [جمع آوری] و شناسایی درآمدهای اظهار نشده (Dineronegro) به عمل آورده است.

در سال ۱۹۹۰ اظهار شد که خزانه داری دیگر برای تأمین کسری بودجه به بانک

جدول (۸) — بودجه دولت مرکزی در سال ۱۹۹۰ (تصویب شده در اول مارس ۱۹۹۰) میلیارد پزونا

مخارج		درآمد	
۱۵۵۰۵	مخارج جاری	۲۸۸۰	مالیات مستقیم
	شامل:		شامل:
۳۰۷۸	حقوق و دستمزد	۳۲۷۹	مالیات بر درآمد شخصی
۸۳۲	کالاها و خدمات	۱۴۱۶	مالیات بر شرکتها
۱۴۶۷	پرداخت بهره	۲۴۱۴	مالیات غیر مستقیم
۱۰۱۲۲	انتقالات جاری		شامل:
۲۱۸۵	مخارج سرمایه ای	۲۷۵۴	مالیات بر ارزش افزوده
	شامل:	۱۲۶۹	سایر
۱۴۵۰	سرمایه گذاری	۱۰۵۶۲	کل (۱)
۷۲۵	انتقال سرمایه		
۱۷۶۹	کل (۱)		

(۱): جمع کل شامل معاملات مالی نمی شود.

مآخذ: E.I.U., Spain Country Profile 1990 - 91 (London: EIU Pub., 1990), P.25.

[مرکزی] اسپانیا (Bank of Spain) متوسل نخواهد شد و به جای آن کسری بودجه از طریق صدور اوراق بهادار تأمین خواهد گردید. دولت درصدد بود تا در سال ۱۹۹۰ کسری بودجه را به ۱/۶ درصد GDP برساند. روند آزادسازی مالی بسیار سریعتر از دوران انتقال هفت ساله (۱۹۳-۱۹۸۶) که عهدنامه ورود به جامعه اروپا در نظر گرفته بود، طی شد. آزادسازی نرخ بهره با حذف کنترل بر بهره سپرده‌ها در مارس ۱۹۸۷ صورت گرفت و قرار است تا سال ۱۹۹۲ ضریب سرمایه‌گذاری بانکها، که بانکها را ناچار می‌ساخت بخشی از سپرده‌ها را بر روی اوراق قرضه دولتی با نرخ بهره کم سرمایه‌گذاری کنند، حذف گردد. مالکیت دولت اسپانیا در سیستم

بانکداری تنها محدود به چهار مؤسسه اعتباری که تحت نام «Institute de Credito Oficial» می‌باشند و قسمت اعظم سهام «Banco Exterior» محدود می‌گردد. حدود چهار پنجم از سپرده‌های بانکی در شش بانک عمده اسپانیا (The Big Six) متمرکز شده است. بانکهای تجاری اسپانیا با رقابت شدید بانکهای پس انداز روبرو می‌باشند. یکی از این بانکها نیز جزو شش بانک بزرگ می‌باشد. تا پایان فوریه سال ۱۹۸۹، ۴۵ بانک خارجی تحت قانون بانکهای خارجی مصوب ۱۹۷۸ تأسیس شده‌اند. علاوه بر آن، حداقل هشت بانک داخلی نیز یا متعلق به بانکهای خارجی بوده یا بوسیله آنها کنترل می‌شوند.^۱

جدول (۹) - کسری بودجه بصورت درصدی از GDP ، در سالهای ۸۸-۱۹۸۱

۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۱۹۸۲	
-۳/۱	-۳/۲	-۶/۱	-۷	-۵/۵	-۲/۸	-۵/۶	کسری (-) یا مازاد به درصد از GDP

ماخذ: E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 25.

در سال ۱۹۹۲ قرار است کلیه تعرفه‌های مربوط به واردات کالای صنعتی از جامعه اروپا حذف گردد.

(1): E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 24-26.

معاهده رقابت‌پذیری که معاهده ترقی نیز نامیده شده است، اتخاذ سیاست‌هایی را ضروری می‌سازد که براساس آن بهره‌وری نیروی کار باید افزایش یابد.

نوسان بوده است. نرخ رشد اعتبارات داخلی بخش عمومی نیز مداوماً نزولی بوده و در سال ۱۹۸۹ تنها به ۷/۸ درصد بالغ گردیده و میزان آن تا پایان سال ۱۹۸۹ به ۱۳۵۴۲ میلیارد پزوتا رسیده است. به هر حال کل دارایی‌های نقدی موجود در دست مردم تا پایان سال ۱۹۸۹ به ۴۱۴۱۳ میلیارد پزوتا بالغ شده است که بیش از $\frac{1}{3}$ آن را اسکناس و مسکوک در گردش و سپرده‌های دیداری

جدول شماره (۱۰) نشان‌دهنده تغییر در متغیرهای پولی است. طی دوره (۸۹-۱۹۸۴)، حجم پول در گردش و سپرده‌های دیداری با نرخ رشد سالانه فزاینده‌ای افزایش یافته و تنها در سال ۱۹۸۹ آهنگ رشد آن کاهش یافته است. اما نوسان در سپرده‌های پس‌انداز، نرخ رشد حجم M2 را تحت تأثیر قرار داده است و به همین ترتیب، آهنگ رشد حجم M3 نیز دستخوش

جدول (۱۰) - حجم پول، داراییهای نقدی و اعتبارات طی سالهای ۸۹-۱۹۸۴ (درصد افزایش سالانه)

پایان سال	۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۱۹۸۹ میلیارد پزوتا							
۱۱۱۵۵	۱۴/۹	۱۷/۹	۱۵/۲	۱۲/۰	۱۲/۰	۷/۷	M ₁ (۱)
۱۸۹۰۶	۱۱/۵	۱۵/۶	۱۱/۷	۱۲/۹	۱۱/۵	۷/۱	M ₂ (۲)
۳۰۳۲۴	۱۰/۹	۱۰/۳	۷/۷	۳/۹	۵/۵	۱۲/۰	M ₃ (۳)
۴۱۴۱۳	۱۰/۹	۱۰/۳	۱۳/۶	۱۲/۲	۱۲/۹	۱۳/۳(۴)	کل نقدینگی در دست مردم
۴۶۶۲۳	۱۵/۱	۱۴/۶	۱۳/۸	۱۳/۰	۱۴/۸	۱۱/۶	خالص اعتبارات داخلی
۱۳۵۲۲	۷/۸	۱۱/۹	۱۳/۷	۲۳/۳	۳۵/۸	۵۳/۸	دولتی
۳۳۱۰۱	۱۸/۴	۱۶/۰	۱۳/۸	۸/۴	۷/۵	۱/۸	خصوصی

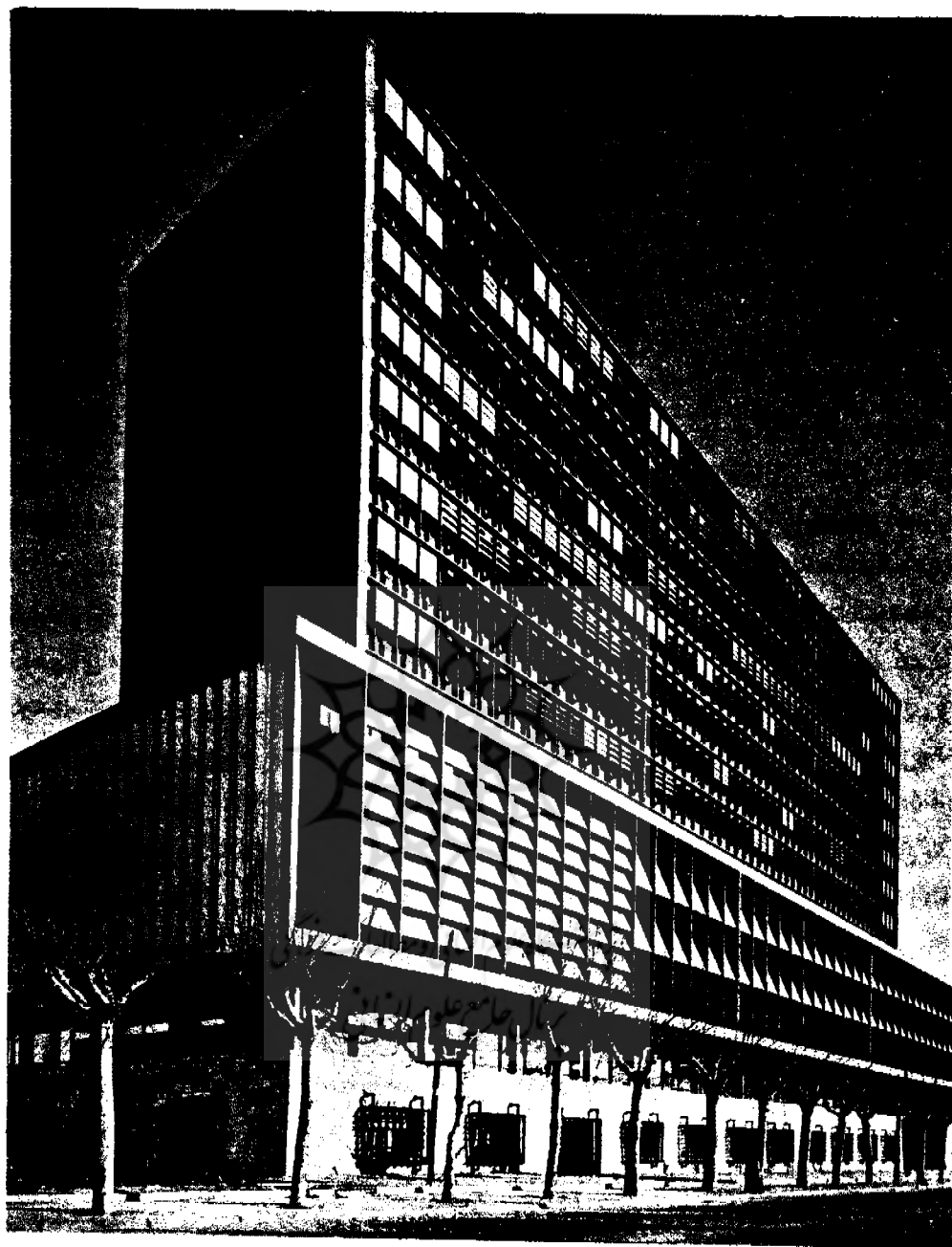
(۱): اسکناس و مسکوک در گردش + سپرده‌های دیداری

(۲): M₂ + سپرده‌های مدت دار.

(۳): M₃ + سپرده‌های پس‌انداز.

(۴): M₃ + اوراق قرضه، اوراق قرضه خزانه‌داری، برات، سفته و گواهی‌های بانک مرکزی اسپانیا.

ماخذ: E.I.U., Spain Country Profile 1990 - 91 (London: EIU Pub., 1990), P. 26.

نرخ تورم در اسپانیا از ۱۵ درصد در اوایل دهه ۱۹۸۰ به ۳/۹ درصد در سال ۱۹۸۸ رسید، که ۰/۹ درصد بالاتر از متوسط نرخ تورم جامعه اروپا بوده است.

(۱۱۱۵۵ میلیارد پزوتاً) تشکیل می‌داده است.

در شش ماهه اول سال ۱۹۹۰ اعتبارات جذب شده بوسیله بخش خصوصی ۱۱/۵ درصد افزایش یافت، در حالی که هدف مقامات پولی فقط ده درصد افزایش بوده است. در طول دوره فوق، کل میزان دارایی نقدی در دست مردم ۵/۱ درصد افزایش یافته است، منتهی رشد زیاد این متغیر در ژوئن و ژوئیه (بیش از ۷/۱۰ درصد در ماههای مذکور) نشان از افزایش قابل ملاحظه تقاضای داخلی دارد. بخش اعظمی از رشد داراییهای نقدی در دست مردم مربوط به افزایش وجانشینی اوراق قرضه خزانه‌داری (به دلیل افزایش نرخ بهره آنها) با سایر اشکال داراییها و همچنین افزایش سپرده‌های بانکی در اثر افزایش نرخ بهره است.^۱

تورم، دستمزد و نرخ بهره: در دوران حکومت ژنرال فرانکو، اسپانیا اغلب با نرخهای تورم بالا روبرو بود. در مقابل شوک نفتی ۷۴-۱۹۷۳ اتخاذ سیاستهای قاطع که در وهله نخست از طریق کنترل قیمت‌ها و دستمزد اعمال می‌شد -

لازم گردید و این محدودیت همچنان در خلال سالهای ۷۶-۱۹۷۴ ادامه یافت اما طبق معاهده مونکلوآ (Moncloa) در سال ۱۹۷۷، که بوسیله دولت آدولفو سوارزو احزاب سوسیالیست و کمونیست امضا شد، مقرر گردید که دولت از اجرای استراتژی ضد تورمی خود دست بردارد و جناح مخالف نیز سقف دستمزدها را بپذیرد و کنترل قیمت تنها در مورد کالاها و خدمات اساسی اعمال گردد. آزادسازی قیمت مجدداً در سال ۱۹۸۰ نیز روی داد. از آن به بعد کنترل تورم تنها از طریق سیاستهای پولی و ارزی و همچنین انعقاد موافقت نامه‌های مربوط به دستمزد با اتحادیه‌ها صورت می‌پذیرد. از سال ۱۹۸۷ دولت از رسیدن به توافق با اتحادیه‌ها در مورد افزایش دستمزد ناتوان مانده و سیاستهای ضد تورمی تنها از طریق ابزارهای پولی و مالی اعمال شده است. روابط دولت سوسیالیست با جنبش اتحادیه کارگری نیز در سال ۱۹۸۰، به دنبال استعفای دوتن از رهبران اتحادیه عمومی کارگران در مخالف با اعمال سقف دستمزدها از طرف دولت، به حد پائینی رسید.^۲

(1): E.I.U., *Spain Country Report, No. 4, 1990* (London: EIU Pub., 1990), P. 21.

(2): E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 14.

جدول (۱۱) - نرخ تورم، افزایش دستمزد، افزایش بهای خرده‌فروشی و نسبت پس‌انداز (درصد افزایش)

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۶/۸	۲/۸	۵/۲	۸/۸	۸/۸	۱۱/۳	شاخص بهای مصرف‌کننده
۲/۱	۳	۰/۸	۰/۹	۰/۸	۱۲/۲	شاخص بهای کالاهای صنعتی
۹/۲ ^(۳)	۷/۹	۸/۳	۱۰/۲	۹/۸	۱۲/۲	دستمزد ^(۱) (برای هر ساعت)
۱۵/۱	۱۴/۷	۱۵/۲	۱۵/۸	۱۸/۳	۱۷/۳	شاخص بهای خرده‌فروشی ^(۲)
۷	۷/۷	۸	۹/۲	۸/۲	۸	نسبت پس‌انداز ^(۴)

(۱) - در بخش کالاهای صنعتی و خدمات. (۲) - ارزش فروش در فروشگاههای بزرگ.

(۳) - اوت ۱۹۸۹. (۴) - خالص پس‌انداز خانوارها به صورت درصدی از درآمد قابل تصرف خانوار.

مأخذ: E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 15.

بازارهای داخلی و بین‌المللی افزایش دهد. معاهده رقابت‌پذیری (Competitiveness Pact) که «معاهده ترقی» (Progress Pact) نیز نامیده شده است، سیاستهایی را مطرح می‌سازد که بر اساس آن بهره‌وری [نیروی کار] افزایش یابد. هر چند گروه زیادی معتقدند که این معاهده، سیاست درآمدی تغییر شکل یافته و نه چندان محکمی است که افزایش سطح دستمزدهای حقیقی کارگران را به افزایش بهره‌وری آنها منوط می‌گرداند، اما در عین حال معاهده پیشنهادی نشان‌دهنده گامی دیگر در تلاشهای دولت برای بهبود روابط با جنبش اتحادیه‌های کارگری است،

متوسط دستمزد برای هر ساعت در طول دهه ۱۹۶۰، سالانه ۱۵ درصد افزایش یافت و بعد از کاهش سریع در سال ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱، با نرخ ۲۰ درصد در سال از دوره ۷۹-۱۹۷۴ شروع به رشد نمود. در طول دهه ۱۹۸۰ نرخ افزایش دستمزد در سال برای هر ساعت کار حدود ۱ الی ۲ درصد (طبق جدول شماره ۱۱) بالاتر از نرخ تورم بود و بعد از افزایش به بیش از ۳ درصد در سالهای ۸۸-۱۹۸۷، در سال ۱۹۸۹ به ۲/۶ درصد کاهش یافت.^۱

تلاش دولت اسپانیا در مورد سطح دستمزدها و قیمت‌ها بیشتر آنست که رقابت‌پذیری کالاهای تولیدی را در

(1): E.I.U., *Spain Country Profile Op. Cit.*, P.15

اتحادیه‌های کارگری تا کنون با هرگونه توافقی که دستمزد را به بهره‌وری مربوط سازد بشدت مخالفت کرده‌اند. انتظار می‌رود که در سال ۱۹۹۰ هزینه واحد نیروی کار افزایش یافته یا در بهترین حالت ثابت بماند، در حالی که در دیگر کشورهای اروپایی نرخ بالایی بهره‌وری، کاهش در هزینه واحد نیروی کار را به دنبال خواهد آورد که این امر به معنی کاهش رقابت‌پذیری محصولات صنایع اسپانیا خواهد بود.

کارلوس سولشاگسا (Carlos — Solchaga) وزیر دارایی اسپانیا، تشکیل یک شورای اقتصادی — اجتماعی را پیشنهاد کرده است که در آن معاهده رقابت‌پذیری مورد بحث قرار گیرد. ضمن اینکه اتحادیه‌ها با تشکیل این شورا موافقتند، اما فقط در این مورد حاضر به مذاکره‌اند و نه توافق. این شورا بصورت هیئتی برای مذاکرات سه‌جانبه و مرکز کلیه مباحثات، پیرامون سیاستهای اقتصادی در آستانه ورود به بازار واحد اروپا خدمت خواهد کرد.

در آوریل ۱۹۹۰ متخصصان صندوق بین‌المللی پول اخطار کردند که افزایش دستمزدها به حدی شدید است که ممکن است سیاستهای ضد تورمی را در آستانه ورود به بازار واحد بی اثر سازد. علی‌رغم وجود نرخهای بهره بالا، نخستین ماه سال ۱۹۹۰ شاهد افزایش سریع در تورم و عرضه پول و

اعتبار بوده و از سوی دیگر ارزش بالای پزوتا در مقابل ارزهای دیگر، به زیان صنایع داخلی تمام شده است. کارلوس سولشاگسا تهدید کرده است که چنانچه تعدیلی در افزایش دستمزدها صورت نگیرد، به سیاستهای انقباضی متوسل خواهد شد. وی اعلام کرده است که قصد دارد افزایش دستمزدها را در سال ۹۲ — ۱۹۹۱ به سه‌الی چهار درصد محدود گرداند که نزدیک به میانگین اروپا خواهد بود. از سوی دیگر بهره‌وری در سال ۱۹۸۹ تنها ۱/۱ درصد افزایش یافته، در حالی که در سال ۱۹۸۸ میزان افزایش ۲/۳ درصد بوده است. ماریانو رویرو (Mariano Rubro) رئیس بانک مرکزی ضمن اعلام این مطلب، از هزینه‌های کلان دستمزد اظهار نگرانی کرده و معتقد است این امر باعث افزایش توامان نرخ تورم و هزینه واحد نیروی کار خواهد شد.^۱

در شش ماهه نخست سال ۱۹۹۰ میانگین افزایش دستمزد اسمی ۸/۴ درصد بود که به معنی ۲ درصد افزایش دستمزد واقعی می‌باشد. در مورد ۸۲ درصد از قراردادهای منعقد شده در توافقات دسته‌جمعی در صورتی که نرخ تورم در دسامبر از حد معینی بگذرد، در میزان افزایش تجدیدنظر خواهد شد. نرخ تورم نیز برابر با ۶/۴۵ درصد بوده است. تأثیر بحران خلیج فارس احتمال این تجدیدنظر را بیشتر کرده و لذا فشارهای تورمی در سال ۱۹۹۱ بروز خواهند کرد.^۲

(1): E.I.U., *Spain Country Report No. 3, 1990* (London: EIU Pub., 1990), P.P. 11.12

اسپانیا در طول دهه ۱۹۸۰ و بخصوص بعد از ورود به جامعه اروپا در سال ۱۹۸۶، صادرات خود به جامعه اروپا و واردات از آن جامعه را سرعت افزایش داده است.

است. نرخ بهره بانک مرکزی اسپانیا در سال ۱۹۸۷ در اوج خود در طول دوره قرار داشته که بعد از کاهش در سال ۱۹۸۸ مجدداً به ۱۴ درصد در سال ۱۹۸۹ رسیده است (جدول شماره ۱۲). در شش ماهه نخست سال ۱۹۹۰ نیز این نرخ به ۱۴/۵ درصد رسیده است.

نرخ تورم اسپانیا در سال ۱۹۷۹ به ۱۵/۶ درصد بالغ گردید و در آوریل ۱۹۸۸ به ۳/۹ درصد رسید که ۰/۹ درصد بالاتر از متوسط نرخ تورم در جامعه اروپا بوده است، لیکن در سه ماهه نخست سال ۱۹۹۰ مجدداً به ۶/۹ درصد افزایش یافته است.

نرخهای بهره نیز از سال ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۹ نسبتاً با ثبات و در سطحی بالا قرار داشته

جدول (۱۲) - نرخهای بهره بانکی در اسپانیا

نرخهای بهره بانکی در اسپانیا		۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
نرخ بهره بانک مرکزی		۱۴	۱۱/۳	۱۶	۱۱/۶	۱۲/۲	۱۴/۷	
نرخ بهره بانکهای تجاری برای وام :								
سه ماهه	شش ماهه	۱۵/۱	۱۴	۱۳/۸	۱۳	۱۴	۱۵/۳	
۱ تا سه سال	بیش از سه سال	۱۶/۴	۱۵/۲	۱۵/۹	۱۵/۴	۱۶/۷	۱۸/۱	
-	-	۱۷/۸	۱۶/۹	۱۶/۶	۱۵/۴	۱۶/۷	۱۷/۴	

مأخذ:

E.I.U., *Spain Country Report No. 4, 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 26.

E.I.U., *Spain Country Report No. 4, 1990* (London: EIU Pub., 1990), P. 27.

(2): E.I.U., *Spain Country Report No. 4, 1990* (London: EIU Pub., 1990), P. 20.

نرخ ارز: در شانزدهم ژوئن سال ۱۹۸۹ پزوتا به سیستم پول اروپائی (EMS) و با نرخ برابری یک $1 \text{ ECU} = 133/08$ پزوتا وارد شد. سپس نرخهای بهره بالا در اسپانیا باعث شد که ارزش پزوتا بالا تر از میزان فوق قرار گیرد. همانند ایتالیا، اسپانیا نیز مجاز است تا حدود ۶ درصد نرخ فوق ارزش پول خود را کاهش یا افزایش دهد. قرار بر این بوده است که تا پایان سال ۱۹۹۰ این میزان به $2/25$ درصد محدود گردد. از بیستم سپتامبر سال ۱۹۸۹، پزوتا $5/3$ درصد از سید ارزی ECU را تشکیل داده است.

مقایسه با سایر کشورهای اروپایی تشکیل می‌دهد. تا در نوامبر سال ۱۹۸۹، مواد غذایی $13/5$ درصد و کالاهای صنعتی 75 درصد از صادرات اسپانیا را تشکیل داده است. واردات نفت خام و فرآورده‌های آن در همین سال 12 درصد از کل واردات را در قیاس با 38 درصد در سال ۱۹۸۴، تشکیل می‌دهد است. جامعه اروپا مهمترین بازار کالاهای اسپانیاست و در سال ۱۹۸۹، 67 درصد از کل صادرات اسپانیا و 57 درصد از کل واردات این کشور از جامعه اروپا تأمین گردیده است. حدود 7 درصد از صادرات

جدول (۱۳) - میانگین نرخ ارزهای مختلف در برابر پزوتا طی سالهای ۸۹-۱۹۸۴

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۱۱۸/۳۸	۱۱۶/۴۹	۱۲۳/۴۸	۱۳۰/۳۵	۱۷۰/۰۴	۱۶۰/۷۶	یک دلار
۶۳	۶۶/۳۲	۶۸/۶۹	۶۴/۶۱	۵۷/۹۸	۵۶/۵۳	یک مارک آلمان
۱۹۳/۸۸	۲۰۷/۰۷	۲۰۱/۸۸	۲۰۵/۳۳	۲۱۹/۳۸	۲۱۳/۱۸	یک لیر استرلینگ
۱۸/۵۷	۱۹/۵۶	۲۰/۵۴	۲۰/۳۳	۱۹	۱۸/۴۱	یک فرانک فرانسه
۱۳۰/۳۲	۱۳۷/۶	۱۴۲/۱۲	۱۳۷/۴۶	۱۰۵/۷۴	۸۸/۳۲	یک E.C.U.

ماخذ: E.I.U., *Spain Country Report 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), PP. 10.

اسپانیا در سال ۱۹۸۹ به آمریکا و 3 درصد به آمریکای لاتین صورت گرفته است. واردات از آمریکای لاتین 5 درصد از کل واردات و از ایالات متحده آمریکا 9 درصد از

بازرگانی خارجی: هر چند اهمیت بازرگانی خارجی در اقتصاد اسپانیا روز به روز بیشتر می‌گردد، اما این فعالیت تنها بخش کوچکی از فعالیتهای اقتصادی را در

کل واردات اسپانیا می‌باشد. در سال ۱۹۸۹، واردات از کشورهای عضو اوپک (که اکثر آن را نفت خام تشکیل می‌دهد) حدود ۷ درصد بوده، در صورتی که در سال ۱۹۸۴ این رقم برابر با ۲۴ درصد بوده است.

یافته است. صادرات کالاها، در طول دوره ۸۹-۱۹۸۴ بیش از ۷ درصد و واردات ۸/۱۲ درصد افزایش یافته است. در سال ۶. ۱۹ صادرات و واردات کالاها هر دو کاهش یافته‌اند. نهایتاً در سال ۱۹۸۹،

جدول (۱۴) - واردات و صادرات کالایی در سالهای ۸۹-۱۹۸۴

واحد: میلیارد پزوقا

(۱) ۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۵۲۵۸	۴۶۸۶	۴۱۹۶	۳۸۰۰	۴۱۰۴	۳۷۳۱	صادرات (فوب)
-۸۴۵۸	-۷۰۴۰	-۶۰۳۰	-۴۸۹۱	-۵۰۷۳	-۴۶۲۹	واردات (سیف)
-۳۲۰۰	-۲۳۵۳	-۱۸۳۴	-۱۰۹۱	-۹۶۹	-۸۹۸	تراز:
-۷۳۰	-۶۰۰	-۷۲۵	-۶۹۱	-۱۴۲۴	-۱۴۰۷	شامل: انرژی
-۲۲۷۰	-۱۷۵۳	-۱۱۰۹	-۳۹۹	۴۵۵	۵۰۹	غیرانرژی
-۲۶۹۷۷	-۲۰۱۹۰	-۱۴۹۲۰	-۷۸۶۳	-۵۶۸۶	-۵۵۶۳	تراز (میلیون دلار)

مأخذ: E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 27.

بطوری که ملاحظه می‌گردد، واردات کالاها همواره از صادرات آن بیشتر بوده و تراز کالایی همواره منفی بوده است، اما نکته جالب آنست که با کاهش بهای نفت در سال ۱۹۸۶، واردات انرژی کمتر از نصف این میزان در سال ۱۹۸۵ شده و همین به اسپانیا امکان داده است تا از آن سال به بعد واردات غیرانرژی خود را مداوماً افزایش دهد و لذا بخش اعظمی از کسری تراز کالایی به واردات غیرانرژی اختصاص

کسری تراز کالایی به ۲۶/۹ میلیارد دلار (یعنی بیش از ۴ برابر سال ۱۹۸۴) رسیده است.

ملاحظه می‌گردد که مطابق جدول شماره (۱۵) بخش اعظمی از صادرات اسپانیا را کالاها صنعتی تشکیل می‌دهد و صادرات مواد خام و مواد غذایی تنها نزدیک به ۲۰ درصد بالغ می‌گردد. صادرات انواع سوختها نیز از ۸/۹ درصد در ابتدای دوره به ۵/۳ درصد رسیده است، ۴۴ درصد از

واحد: میلیارد پرتو

جدول (۱۵) - ترکیب صادرات کالایی طی سالهای ۸۹-۱۹۸۴

درصد از کل	۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۱۳/۵	۶۲۳	۷۲۳	۶۷۷	۵۷۲	۵۶۰	۵۳۱	مواد غذایی
۵/۹	۲۸۱	۲۷۰	۲۱۹	۱۶۳	۱۷۳	۱۵۹	مواد خام (به استثنای سوخت)
۵/۳	۲۵۳	۲۱۹	۲۶۱	۲۴۰	۲۸۲	۳۳۵	سوختها
۷۵/۳	۳۵۸۵	۳۲۲۵	۳۰۳۹	۲۸۲۶	۲۹۸۷	۲۷۰۶	کالاهای صنعتی
(۲۶/۶)	۱۲۶۷	۱۲۳۹	۱۰۹۸	۱۰۵۸	۱۲۶۲	۱۱۵۱	شامل : کالاهای واسطه‌ای
(۱۷/۴)	۸۲۹	۷۷۵	۶۱۷	۵۶۰	۵۷۹	۵۱۱	کالاهای سرمایه‌ای
(۳۱/۳)	۱۴۹۰	۱۴۶۲	۱۳۲۲	۱۲۰۸	۱۱۲۶	۱۰۴۵	کالاهای مصرفی
۱۰۰	۲۷۶۲	۲۶۸۶	۲۱۹۶	۳۸۰۰	۴۱۰۲	۳۷۳۱	کل

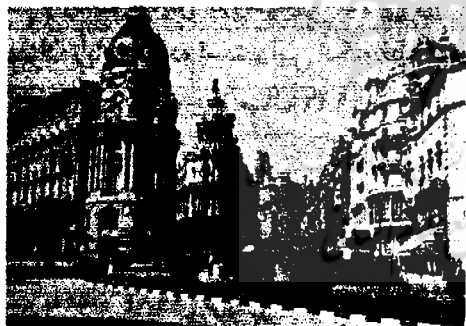
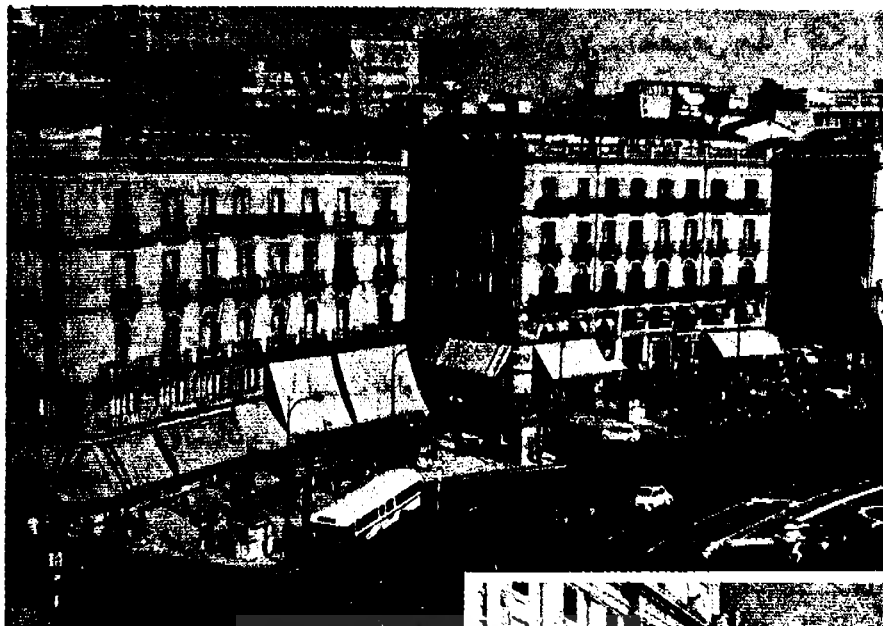
۱. E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 27 مأخذ:

واحد: میلیارد پرتو

جدول (۱۶) - ترکیب واردات کالائی طی سالهای ۸۹-۱۹۸۴

درصد از کل	۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۶/۵	۵۰۵	۴۷۴	۳۹۹	۲۸۲	۱۸۸	۱۷۳	مواد غذایی
۱۰/۶	۸۲۷	۸۲۱	۷۱۶	۷۴۹	۸۳۷	۸۰۶	مواد خام (به استثنای سوختها)
۱۱/۸	۹۱۹	۸۰۲	۹۸۷	۹۳۲	۱۸۰۹	۱۷۴۳	سوخت
۷۱	۵۵۰۹	۴۹۴۳	۳۹۲۸	۲۹۲۸	۲۲۳۹	۱۹۰۷	کالاهای صنعتی
(۲۱/۸)	۱۶۹۴	۱۵۸۰	۱۳۰۲	۱۰۸۹	۸۳۳	۷۲۴	شامل : کالاهای واسطه‌ای
(۲۶/۶)	۲۰۶۰	۱۸۴۶	۱۴۳۳	۱۰۱۴	۸۳۶	۷۰۴	کالاهای سرمایه‌ای
(۳۲/۶)	۱۷۵۴	۱۵۱۷	۱۱۹۴	۸۲۴	۵۷۱	۴۷۸	کالاهای مصرفی
۱۰۰	۷۷۶۰	۷۰۴۰	۶۰۳۰	۴۸۹۱	۵۰۷۳	۴۶۲۹	کل

E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 28. مأخذ:

افزایش حجم تجارت اسپانیا با کشورهای جامعه اروپا - بخصوص بعد از تشکیل بازار واحد در سال ۱۹۹۲ - صادرات کشورهای در حال توسعه را تهدید می‌کند.

کاهش سهم اوپک از همه بیشتر است (جدول شماره (۱۷)).

تغییرات در توزیع جغرافیایی واردات کالایی تقریباً بسیار مشابه با تغییرات در توزیع جغرافیایی صادرات کالایی اسپانیا می‌باشد (جدول شماره ۱۸). سهم کشورهای عضو جامعه اروپا از ۳۴/۲ به ۵۷/۱ درصد رسیده است و سهم اعضای عمده این جامعه یعنی انگلستان، فرانسه، آلمان غربی و ایتالیا همگی در انتهای دوره افزایش قابل ملاحظه‌ای یافته است. بطور خلاصه حدود ۷۷/۷ درصد از واردات اسپانیا از کشورهای پیشرفته صنعتی (به استثناء اعضای کومکون با ۲/۶ درصد سهم در سال ۱۹۸۹) تأمین می‌گردد (در مورد صادرات، این رقم به ۸۱/۴ درصد می‌رسد). نیل به چنین تحولی عمدتاً به برکت نفت ارزان و کاهش حیرت‌انگیز سهم اوپک از ۲۴/۲ درصد در سال ۱۹۸۴ به ۷/۴ درصد امکان‌پذیر گشته است. به هر حال این الگوی تجاری، یعنی بخش اعظمی از صادرات و واردات به کالاهای صنعتی و یا کشورهای پیشرفته اختصاصی یافته باشد، اولاً خبر از اقتصادی پیشرفته می‌دهد و ثانیاً پیشرفت‌های بیشتر و رفاه اقتصادی افزونتر را در خود نهفته دارد. انتظار می‌رود با تشکیل بازارهای واحد اروپا در سال ۱۹۹۲ بخشی از بازارهای جامعه

صادرات کالاهای صنعتی را نیز کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای تشکیل داده‌اند که درخور توجه است. ترکیب کالایی واردات نیز کمابیش مشابه ترکیب کالایی صادرات است، اما تغییرات جالبی را نسبت به اول دوره (سال ۱۹۸۴) نشان می‌دهد. سهم واردات مواد غذایی در کل واردات در سال ۱۹۸۹ تقریباً دو برابر این سهم در سال ۱۹۸۴ می‌باشد. واردات مواد خام نیز از ۱۷/۴ درصد به ۱۰/۶ درصد کاهش یافته است. اما جالبتر از همه کاهش سهم سوخت در واردات می‌باشد که در سال ۱۹۸۹ تقریباً به ۱/۳ سال ۱۹۸۴ رسیده است و اجازه تغییر سهم واردات سایر گروه‌های کالایی را به میزان زیادی داده است. این نکته قطعاً به کاهش یا مهار تورم از سال ۱۹۸۶ به بعد کمک موثری نموده است.

در سال ۱۹۸۹، ۶۶/۷ درصد از صادرات کالایی به جامعه اروپا صورت گرفته که نسبت به سال ۱۹۸۴ افزایش قابل ملاحظه‌ای یافته است. در انتهای دوره - یعنی سال ۱۹۸۹ - (سه سال بعد از ورود به جامعه اروپا) سهم کشورهای عمده جامعه اروپا در صادرات اسپانیا افزایش یافته که بیشترین آن متعلق به فرانسه می‌باشد. در مقابل، سهم سایر کشورهای طبقه‌بندی شده در جدول کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته است که

اروپا به تسخیر کالاهای اسپانیایی درآید و میزان تجارت خارجی این کشور که در مقایسه با ارقام اروپایی کوچک به نظر می‌رسد، افزایش قابل ملاحظه‌ای یابد. به این ترتیب اسپانیا در بازار واحد اروپایی از رقبای عمده و سرسخت برای محصولات کشورهای در حال توسعه خواهد بود. تحولات

دوره مورد بررسی (یعنی ۸۹-۱۹۸۴) که هم‌اینک تحلیل شد، نشان از گرایش شدید اسپانیا به سمت ادغام در جامعه اروپا و افزایش تجارت با این بلوک، بخصوص بعد از سال ۱۹۸۶ (سال ورود به جامعه اروپا) دارد.

جدول (۱۷) - توزیع جغرافیایی صادرات اسپانیا در سالهای ۸۹-۱۹۸۴ (درصد از کل)

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۶۶/۷	۶۵/۶	۶۳/۸	۶۰/۴	۵۲/۲	۵۲/۱	جامعه اروپا
۱۰	۹/۸	۹/۵	۸/۸	۸/۶	۹/۱	نامل : انگلستان
۱۹/۵	۱۸/۵	۱۸/۸	۱۸	۱۵/۵	۱۵/۲	فرانسه
۱۱/۹	۱۲	۱۲	۱۱/۷	۹/۶	۹/۷	آلمان غربی
۹/۷	۹/۷	۸/۹	۸	۷	۶	ایتالیا
۷/۴	۷/۹	۸/۱	۹/۲	۱۰	۹/۷	آمریکا
۱/۴	۱/۲	۱/۱	۱/۱	۱/۳	۱/۶	ژاپن
۵/۹	۶/۳	۶/۵	۶/۷	۶/۶	۶/۸	سازمان همکاری OECD
۳/۸	۴/۶	۴/۶	۵/۷	۷/۳	۹/۳	اوبک
۳	۱/۸	۲/۲	۲/۹	۴/۱	۳/۳	کومکون
۳/۱	۲/۶	۲/۹	۳/۶	۳/۹	۴	آمریکای لاتین
۹/۷	۱۰	۱۰/۸	۱۰/۴	۱۴/۶	۱۳/۳	سایر
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل

مأخذ: E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 28.

(درصد از کل)

جدول (۱۸) - توزیع جغرافیایی واردات اسپانیا در سالهای ۸۹-۱۹۸۴

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۵۷/۱	۵۶/۸	۵۴/۶	۵۰/۳	۳۶/۸	۳۴/۲	جامعه اروپا
۶/۵	۷/۱	۷	۷/۷	۶/۵	۶/۱	شامل : انگلستان
۱۳/۷	۱۳/۵	۱۲/۸	۱۱/۷	۹/۳	۸/۶	فرانسه
۱۶/۱	۱۶/۲	۱۶/۱	۱۵/۱	۱۰/۶	۹/۹	آلمان غربی
۱۰/۴	۹/۶	۸/۸	۷/۳	۴/۶	۴/۲	ایتالیا
۹	۸/۹	۸/۳	۹/۹	۱۰/۹	۱۱/۲	آمریکا
۴/۸	۵/۱	۴/۵	۴/۹	۳/۲	۳/۱	ژاپن
۶/۸	۶/۶	۶/۶	۶/۵	۵/۷	۵/۵	سایر اعضای OECD
۷/۴	۶/۷	۹/۵	۱۱/۳	۲۰/۱	۲۴/۲	اوپک
۲/۶	۲/۷	۲/۸	۲	۲/۸	۳/۲	کومکون
۴/۵	۵	۵/۸	۶/۶	۱۰/۲	۱۰/۸	آمریکای لاتین
۷/۷	۸/۱	۸	۸/۶	۱۰/۱	۷/۶	سایر
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل

مأخذ:

E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 29.

۴ میلیارد دلار مازاد حاصل آمد افزایش واردات بعد از الحاق به جامعه اروپا در سال ۱۹۸۶ حساب جاری را در سال ۱۹۸۷ دچار کسری ساخت، بطوری که در سال ۱۹۸۹ این رقم به ۱۱/۶ میلیارد دلار بالغ شد. افزایش در ورود سرمایه به داخل، که عامل آن عمدتاً ورود به جامعه اروپا بود، منجر به افزایش سریع در ذخایر رسمی این کشور شد.

تراز پرداختها: تراز تجاری (کالایی) اسپانیا همواره با کسری مواجه بوده است، که تا حدودی بوسیله مازاد در تجارت نامرئی (خدمات) جبران شده است. بعد از آنکه در سال ۱۹۷۹ با بروز دومین شوک نفتی اسپانیا با کسری حساب جاری مواجه شد، در سال ۱۹۸۴ مجدداً مازاد در حساب جاری حاصل آمد. طی دو سال ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶، این مازاد افزایش یافته و در سال آخر

(میلیون دلار)

جدول (۱۹) - تراز پرداختهای اسپانیا، در سالهای ۸۹-۱۹۸۴

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۴۱۱۵۱	۳۹۶۵۲	۳۳۴۴۷	۲۶۷۵۴	۲۳۶۶۵	۲۲۷۱۲	صادرات کالایی (غوب)
-۶۵۶۲۵	-۵۷۶۵۰	-۴۶۴۲۷	-۳۳۲۷۸	-۲۷۸۳۶	-۲۶۹۸۵	واردات کالایی (غوب)
-۲۴۴۹۴	-۱۷۹۹۸	+۱۲۹۸۰	-۶۵۲۴	-۴۱۷۱	-۴۲۷۱	تراز تجاری
۳۰۵۶۳	۲۷۴۴۰	۲۳۴۱۷	۱۹۶۲۴	۱۴۸۳۶	۱۲۰۶۴	سایر کالاهای خدمات و درآمد: بهمان تکرار
-۲۲۱۱۸	-۱۷۷۲۹	-۱۳۲۰۴	-۱۰۲۶۶	-۸۹۴۰	-۸۸۷۰	بدهکار
۲۸۳۲	۳۰۱۸	۲۲۷۵	۱۴۹۲	۱۳۹۵	۱۱۹۱	خالص انتقالات بخش خصوصی
۱۵۷۵	۱۴۸۵	۲۵۸	-۳۶۰	-۲۶۸	-۹۶	خالص انتقالات رسمی
-۱۱۶۴۲	-۳۷۸۲	-۱۳۵	۳۹۶۵	۲۸۵۱	۲۰۱۸	حساب جاری
۴۴۷۹	۵۷۸۶	۳۸۲۵	۳۰۷۳	۱۷۱۸	۱۵۲۳	خالص سرما به‌گذاری مستقیم
۸۰۴۵	۲۲۹۱	۳۶۶۹	۱۲۱۷	۲۳۳	۵۲	خالص سرما به‌گذاری غیرمستقیم
۴۹۷۶	۱۵۳۳	۱۳۹۲	-۵۹۲۴	-۴۳۲۳	۱۶۹۷	سایر سرما به‌های بلندمدت (خالص)
۱۷۵۰۰	۹۶۱۰	۸۸۸۶	-۱۶۳۲	-۱۳۷۲	۳۲۷۲	سرما به‌های بلندمدت
-۷۳۵	۲۵۹۱	۳۹۵۴	۱۳	-۳۷۵۳	-۴۷۵	سرما به‌های کوتاه‌مدت (خالص)
-۵۸۳	-۱۲۹۰	۲۴۵۳	۱۲۷۹	۱۵۰۲	-۲۵۸	اقلام متناظر
-۴۵۲۰	-۷۱۲۶	-۱۵۱۵۹	-۳۶۲۲	۷۷۳	-۴۵۵۹	تغییر در ذخایر (نشانه‌های مثبت است)

مأخذ:

E.I.U., Spain Country Profile 1990 - 91 (London: EIU Pub., 1990), P. 30.

شماره ۲۰). بدهی ناخالص داخلی که در سال ۱۹۸۳ به ۱۹ درصد (GDP) رسیده بود، در انتهای سال ۱۹۸۸ به ۹/۷ کاهش یافت. تا پایان سال ۱۹۸۹، ۲۸ درصد بدهی خارجی به دلار، ۱۸ درصد به فرانک سوئیس، ۱۷ درصد به مارک آلمان و ۱۳ درصد به ین ژاپن بوده است.

بدهی خارجی: مازاد حساب جاری و ورود سرمایه به داخل کشور، کاهش شدیدی را در بدهی ناخالص داخلی در سالهای ۸۶-۱۹۸۴ (هم بر حسب دلار و هم بر حسب پزوتا) ایجاد کرد، لیکن نرخ‌های بهره سنگین داخلی افزایش در استقراض خارجی توسط بخش خصوصی را در سالهای ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸ ایجاد نمود (جدول

(میلیون دلار، انتهای سال)

جدول (۲۰) - بدهی های خارجی در سالهای ۸۹-۱۹۸۴

۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	
۱۴۷۵۲	۱۳۵۱۴	۱۳۶۲۷	۱۲۵۶۶	۱۵۸۹۹	۱۵۵۰۹	بخش عمومی
۲۰۰۱۲	۱۹۲۳۳	۱۶۴۶۸	۱۱۲۹۷	۱۲۲۶۵	۱۴۰۶۸	بخش خصوصی
۳۴۷۶۴	۳۲۷۴۸	۳۰۱۱۵	۲۴۰۶۳	۲۸۱۶۴	۲۹۵۷۷	کل
...	۲	۴/۷	۵/۵	۹/۷	۹/۹	به عنوان درصد از GDP : بدهی بخش عمومی
...	۵/۷	۵/۷	۵	۷/۵	۹	بدهی بخش خصوصی

مأخذ: E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* (London: EIU Pub., 1990), P. 31.

منابع و مأخذ

لاتین

1. E.I.U., *Spain Country Profile 1990 - 91* London: EIU Pub., 1990.
2. E.I.U., *Spain Country Report No. 4, 1990* London: E.I.U Pub., 1990.
3. E.I.U., *Spain Country Report No. 3, 1990* London: E.I.U Pub., 1990.
4. E.I.U., *Spain Country Report No. 2, 1990* London: E.I.U Pub., 1990.
5. E.I.U., *Spain Country Report No. 1, 1990* London: E.I.U Pub., 1990.
6. Europa Publication limited, *Europa Yearbook 1989*, 2Vols. London: Europa Pub., 1990.
7. OECD *Economic Survey: Spain 1983 - 84*, Paris: OECD, 1984.

فارسی

فاضل سرجونی، ماندانا. «شکل گیری بازار واحد اروپائی و تأثیر آن بر صادرات کشورهای در حال توسعه»، ماهنامه بررسیهای بازرگانی، تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۶۹.

ص ص ۶۴-۷۹.

۷۲ ماهنامه بررسیهای بازرگانی